

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Martina Kříže v právní věci **žalobce: JUDr. P. K. Ph.D.**, advokát, se sídlem [redacted], zastoupeného Mgr. Luborem Bystřickým, advokátem, se sídlem U Kanálky 4, Praha 2, proti **žalované: Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. K 65/2012,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí odvolacího kárného senátu odvolací kárné komise žalované ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. K 65/2012, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.**
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 11.228,- Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Lubora Bystřického, advokáta.**

O d ů v o d n ě n í

I. Předmět řízení a vymezení sporu

Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí odvolacího kárného senátu odvolací kárné komise žalované (dále též „žalovaná“ nebo „odvolací kárný senát“) ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. K 65/2012, kterým mu jakožto kárně obviněnému bylo uloženo kárné opatření – pokuta ve výši 100 000 Kč za porušení § 16 odst. 1 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), ve spojení s čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „etický kodex“),

Vydání napadeného rozhodnutí předcházel podnět doručený žalované dne 11. 1. 2012, v němž JUDr. K. Č. uvedl, že se dozvěděl, že žalobce v písemném podání k Okresnímu soudu v Mostě argumentoval židovským původem znalce M. M. a domáhal se jeho vyloučení z věci z důvodů podjatosti. Dne 7. 6. 2012 podal předseda

kontrolní rady žalované kárnou žalobu na žalobce pro skutek spočívající v tom, že žalobce jako obhájce obžalované L. Š. v její trestní věci na její pokyn odůvodnil námitku podjatosti vznesenou vůči soudnímu znalci Mgr. et Mgr. M. M. podáním ze dne 10. 10. 2011, doplněným podáním ze dne 23. 11. 2011 tak, že:

1) znalec je ve vztahu ekonomické závislosti na jediném zadavateli znaleckých posudků, příp. i odborných vyjádření, přičemž, žalobce popsal majetkové poměry znalce a jeho manželky a uvedl i jejich osobní údaje, a to zejména rodná čísla;

2) znalec je židovského původu, to zakládá jeho zvláštní poměr k obžalované i k věci, což žalobce dovozoval z jazykového výkladu jeho příjmení.

Kárný žalobce považoval námitku židovského původu znalce za zcela nepřijatelnou, odporující zákonu o advokacii, stavovskému předpisu a etickým normám a útočící na obecné lidské hodnoty. Kárný senát kárné komise žalované (dále jen „kárný senát“) rozhodnutím ze dne 5. 10. 2012, sp. zn. K 65/2012, shledal žalobce z tohoto skutku vinným, přičemž konstatoval, že jím žalobce porušil § 3 odst. 1, § 16 odst. 1 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu, a za toto kárné provinění žalobci uložil kárné opatření - dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu 12 měsíců. Toto rozhodnutí kárného senátu bylo na základě odvolání žalobce zrušeno rozhodnutím odvolacího kárného senátu ze dne 28. 1. 2013, sp. zn. K 65/2012. Odvolací kárný senát konstatoval zejména to, že samotný popis majetkových poměrů znalce a jeho manželky a uvedení jejich rodných čísel nelze považovat za kárné provinění a že se nelze ztotožnit s právním názorem kárného senátu, že námitku etnického původu znalce není možné vznést v žádném případě.

V novém řízení rozhodl kárný senát rozhodnutím ze dne 12. 4. 2013, sp. zn. K 65/2012, znovu tak, že žalobci uložil kárné opatření dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu 12 měsíců. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, v němž mj. namítal, že právní kvalifikace není v souladu s odůvodněním a představuje nepřipustnou *reformaci in peius*; že námitka ekonomické závislosti znalce byla vznesena odděleně a samostatně a je přípustná vůči znalci z jakéhokoli etnika; že námitka podjatosti znalce pro jeho etnický původ byla legitimní, že uložené kárné opatření bylo nepřiměřené. O odvolání žalobce rozhodl odvolací kárný senát napadeným rozhodnutím.

II. Rozhodnutí žalované (napadené rozhodnutí)

Odvolací kárný senát prvním výrokem napadeného rozhodnutí zrušil v celém rozsahu rozhodnutí kárného senátu ze dne 12. 4. 2013, sp. zn. K 65/2012. V dalším výroku sám uznal žalobce kárně vinným, že se dopustil kárného provinění tím, že jako obhájce obžalované L. Š. v její trestní věci vedené u Okresního soudu v Mostě pod sp. zn. 1 T 81/2011 stíhané pro přečin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle § 404 trestního zákoníku poté, kdy obžalovaná L. Š. při hlavním líčení dne 6. 10. 2011 vznesla námitku podjatosti ustanoveného soudního znalce Mgr. et Mgr. M. M., na pokyn obžalované L. Š. podáním ze dne 10. 10. 2011 doplněným podáním ze dne 23. 11. 2011 odůvodnil námitku podjatosti mimo jiné tím, že

- znalec je ve vztahu ekonomické závislosti na jediném zadavateli znaleckých posudků, příp. i odborných vyjádření, které zpracovává, a v tomto odůvodnění popsal majetkové poměry znalce a jeho manželky, přičemž popsal jejich nemovitý majetek, mimo jiné, údaji „rozměrná a luxusní novostavba“, „zvonky na

novostavbě jsou však bez označení“ a uvedl jejich osobní údaje, a to zejména jejich rodná čísla;

- znalec je židovského původu, což zakládá jeho zvláštní poměr k obžalované i k věci, což dovozoval z jazykového výkladu jeho příjmení;

ačkoli tyto pokyny jeho klientky byly v rozporu s právním a stavovským předpisem. Tím měl žalobce porušit povinnost, podle které pokyny klienta není advokát vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem, a při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu tím, že nedodržoval etický kodex (tj. všeobecnou povinnost slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, přičemž projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie musí být věcné a střízlivé; a povinnost v řízení před soudem respektovat zákonná práva osob zúčastněných na řízení tak, aby nebyla snižována jejich důstojnost ani důstojnost advokátního stavu), čímž měl žalobce porušit § 16 odst. 1 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu. Za toto kárné provinění mu odvolací kárný senát podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona o advokacii uložil pokutu ve výši 100 000 Kč a stanovil mu povinnost zaplatit 3 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Odvolací kárný senát v odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatoval, že námitka porušení zákazu *reformace in peius* není důvodná, neboť v novém řízení před kárným senátem nedošlo ke změně rozhodnutí v neprospěch žalobce. Jednání žalobce bylo kárným senátem kvalifikováno v rámci čl. 4 etického kodexu nejen jako porušení odst. 1, tedy že žalobce nejednal poctivě, čestně a slušně, ale jako porušení odst. 4, tedy že projev žalobce nebyl věcný a střízlivý. Čl. 4 etického kodexu chrání ve všech odstavcích jeden objekt, a to důstojnost a vážnost advokátního stavu, která může být dotčena formami uvedenými v odst. 1 až 4. I porušení důstojnosti a vážnosti advokátního stavu obsažené v odst. 3 vychází z nezměněné skutkové věty, a proto odvolací kárný senát nepovažoval toto upřesnění právní kvalifikace za porušení zásady *reformace in peius*, neboť jím nedošlo ke změně rozsahu a závažnosti kárného provinění.

K meritu věci odvolací kárný senát uvedl, že kárný senát nemůže posuzovat důvodnost vznesené námitky podjatosti znalce a může se zabývat pouze otázkou, zda je či není způsob a forma námitky podjatosti v souladu se zákonem o advokacii a stavovskými předpisy. Odvolací kárný senát odmítl odvolací námitku, že kárný senát nerespektoval jeho závazné stanovisko vyslovené v předchozím zrušujícím rozhodnutí (ze dne 28. 1. 2013). V tomto rozhodnutí odvolací kárný senát pouze uvedl, že ve vztahu k námitce ekonomické závislosti znalce má kárný senát zvážit, zda se skutečně jednalo o závažné porušení povinnosti advokáta. Současně odvolací kárný senát poukázal na formální vadu spočívající v tom, že dle odůvodnění rozhodnutí kárného senátu vina žalobce byla shledávána v údajích, které nebyly popsány ve výrokové části. Kárný senát v novém rozhodnutí toto pochybení napravil a současně podrobně zdůvodnil, proč jednání žalobce považoval za závažné. Odvolací kárný senát se plně shodl s kárným senátem v tom, že námitku ekonomické závislosti nelze hodnotit odděleně od námitky jako celku. Odvolací kárný senát se tedy se závěry kárného senátu v této části zcela ztotožnil.

K druhé části námitky podjatosti, týkající se etnického původu znalce, pak odvolací kárný senát přisvědčil žalobci, že si kárný senát chybně vyložil jeho názor uvedený ve zrušujícím rozhodnutí. Odvolací kárný senát ve zrušujícím rozhodnutí výslovně uvedl, že kárný senát se nemůže zabývat otázkou, zda byl či nebyl dán židovský původ znalce. Ve zrušujícím rozhodnutí bylo dále uvedeno, že v posuzované věci je třeba odpovědět na dvě

otázky, a to zda je vůbec přípustné vznést námitku spočívající v etnickém původu znalce, a zda je přípustný způsob, jakým byla tato námitka vznesena. Pokud znalec měl posuzovat otázku antisemitismu, tedy otázku, která se výlučně vztahuje k židovskému etniku, pak by námitka židovského původu znalce byla vznesena relevantně, avšak muselo by se tak stát věcně a bez urážlivých údajů. To znamená, že námitku podjatosti spočívající v židovském původu znalce lze vznést, ale pouze za splnění shora uvedené podmínky. Jinými slovy, bylo by zcela neetické vznést takovou námitku v případě, že by znalec měl posuzovat např. dopravní nehodu, neboť etnický původ znalce by byl v takovém případě zcela irelevantní. Pro posouzení otázky, zda je tato námitka etická, však nemůže mít žádný význam samotný fakt, že posuzovaná osoba je či není příslušníkem příslušného etnika. Vzhledem k tomu, že znalec v řízení posuzoval v projevu klientky žalobce prvky antisemitismu, pak námitka, spočívající v etnickém původu znalce, byla s ohledem na předmět znaleckého zkoumání obecně přípustná. Musela by však být vznesena způsobem věcným, nikoli urážlivým a nedůstojným. Již v předchozím rozhodnutí odvolacího kárného senátu bylo uvedeno, že s ohledem na formu vznesené námitky podjatosti se jedná o kárné provinění bez ohledu na to, zda byla námitka v obecné rovině přípustná.

K argumentu žalobce, že již s ohledem na jeho semitský původ mu nelze klást za vinu jakýkoliv antisemitismus, odvolací kárný senát uvedl, že žalobce z takových postojů nepodezírá. Z provedeného dokazování vyplývá, že námitku podjatosti převzal od své klientky, která na takto zdůvodněné námitce podjatosti trvala. Již v předchozím zrušujícím rozhodnutí odvolací kárný senát uvedl, že advokát není *alter ego* svého klienta, že v trestním řízení má jiné postavení než jeho klient, protože je při obhajobě klienta vázán nejen zákonem o advokacii, ale zejména etickým kodexem. Těchto povinností se nemůže zprostit s poukazem na to, že šlo o výslovný pokyn klienta, a právě v tomto pochybení je mimo jiné shledáváno kárné provinění. Nemůže obstát ani námitka žalobce, že kárný senát nevyslechl navrženou svědkyni Mgr. Lucii Vaverkovou. Kárný senát ve svém rozhodnutí zdůvodnil, z jakých důvodů považuje její výslech za nadbytečný a odvolací kárný senát se s těmito závěry ztotožnil.

Odvolací kárný senát přisvědčil žalobci v části jeho odvolání směřující do výroku o uloženém kárném opatření. Odvolací kárný senát považoval uložené opatření za nepřiměřeně přísné, které neodpovídá hlediskům uvedeným v § 24 odst. 2 vyhlášky č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád). Kárný senát při úvaze o druhu a výši kárného opatření zcela nedostatečně přihlédl k osobě žalobce, který doposud nebyl kárně stíhán, přičemž k jeho výkonu advokacie, vyjma tohoto kárného řízení, nebylo zjištěno nic negativního. Závažnost jednání žalobce nelze posuzovat z hlediska zvolené obhajoby, jak učinil kárný senát. Je na žalobci, jaký způsob obhajoby zvolí, a nelze mu jej přičítat k tíži, popřípadě dovozovat, že s ohledem na zvolený způsob obhajoby hrozí recidiva jeho jednání. Již s ohledem na to, že se jedná o prvé kárné provinění, nelze uvažovat o kárném opatření, které by bylo spojeno se zákazem výkonu advokacie. Na druhé straně je třeba dát za pravdu kárnému senátu, že se jednalo o mimořádně závažné porušení povinností advokáta, a proto odvolací kárný senát přistoupil k uložení pokuty ve výrazné výši.

Odvolací kárný senát konstatoval, že i když ponechal popis skutku ve výrokové části napadeného rozhodnutí bez jakékoli změny, nemohl se ztotožnit s právní kvalifikací jednání tak, jak ji učinil kárný senát. Pokud se na daný skutek vztahuje konkrétní ustanovení zákona o advokacii, v daném případě § 16 odst. 1, je zcela nadbytečná právní kvalifikace podle § 3 odst. 1, která je zcela obecné povahy a kterou by bylo možno vztáhnout na každé kárné provinění. Odvolací kárný senát proto tuto kvalifikaci vypustil. Kárný senát sice doplnil

právní kvalifikaci oproti předchozímu rozhodnutí o čl. 4 odst. 3 etického kodexu, avšak v právní větě nebylo toto postiženo; odvolací kárný senát tedy toto pochybení v napadeném rozhodnutí napravil.

III. Žaloba

Žalobce v žalobě tvrdí, že napadené rozhodnutí je nezákonné a zákonu odporuje i etický kodex jako podzákoný předpis, jehož bylo ve věci užito. Podle žalobce má v nyní posuzované věci rozhodující význam otázka, zda je ústavní a zákonný způsob, jakým je podzákonými předpisy vydávanými žalovanou provedena samosprávná regulace advokacie. Žalobce byl přesvědčen, že tento způsob není ani ústavně konformní, ani souladný se zákonem, a dává prostor ke svévoli ze strany žalované. Stavovské předpisy v současném znění a za současného výkladu umožňují ukládat advokátům sankce, často i likvidační povahy, na základě domnělého porušení zcela vágně vymezených povinností advokáta. Jak judikoval Ústavní soud v nálezu ze dne 25. 10. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 17/952, aby byl podzákoný předpis ústavně konformní, musí se držet v mezích zákona, které jsou buď vymezeny výslovně anebo vyplývají ze smyslu a účelu zákona. Ustanovení čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu nejsou dostatečně určitá a umožňují extenzivní až šikanózní výklad, a proto je nelze pokládat za legitimní sekundární novotvorbu. Vztah advokáta ke klientovi je upraven ustanovením § 16 odst. 1 a 2 zákona o advokacii, a to tak, že advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Tato ustanovení předpokládají, že právní normy obsažené v etickém kodexu nebudou konstruovány tak, aby advokát tím, že pro rozpor s nimi odmítne splnit pokyny klienta, způsobil klientovi újmu. Pokud by tomu tak nebylo, nedostal by etický kodex imperativu vyslovenému v citovaném nálezu Ústavního soudu a vznikla by situace, že klient, který v řízení jedná bez zastoupení advokátem, by byl v lepším procesním postavení než ten, který advokátem zastoupen je. Nezastoupený účastník by tak mohl účelně uplatňovat procesní prostředky, které jsou sice efektivní, ale advokát jednající jeho jménem, je uplatnit nesmí (ledaže by tak advokátem zastoupený klient učinil sám „proti vůli“ svého advokáta). Jen takový etický kodex, který vznik podobných eventualit vyloučí, lze pokládat za ústavně konformní implementaci § 17 zákona o advokacii.

Žalobce je toho názoru, že ustanovení čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu rozšiřuje povinnosti advokáta nad rámec daný zákonem o advokacii zejména tím, že jeho projevy (včetně procesních projevů činěných jménem klienta) musejí být věcné, střízlivé a nikoli vědomě nepravdivé. Žalobce poznamenal, že i podmínka pravdivosti projevu advokáta je sama o sobě zjevně problematická, neboť může být v zájmu klienta sdělit orgánu veřejné moci nepravdivou informaci, zejména v trestním a v přestupkovém řízení, kde má obviněný právo vypovídat za určitých okolností nepravdivě. Pro rozhodovanou věc je však podstatnější podmínka věcnosti a střízlivosti projevu advokáta. Pojem věcného a střízlivého projevu je svou podstatou mimoprávní a je silně závislý na osobnosti toho, kým je vnímán a posuzován. V kontextu advokacie je bezesporu představitelná kupř. situace, kdy agresivní vedení trestní obhajoby starším zkušeným advokátem bude jeho začínajícím kolegou (popř. *vice versa*) pokládáno za nevěcné a/nebo nedostatečně střízlivé, přestože právě tento způsob obhajoby klientovi zajistil optimální procesní výsledek. V takovém případě se zájem klienta dostává do konfliktu s povinností advokáta dodržet etický kodex, aniž by tím klientovi přivodil újmu. Dá-li klient advokátovi pokyn, aby advokát vnesl jeho jménem námitku podjatosti vůči soudní osobě, příp. vůči přibranému znalci, a to z důvodu, které nejsou na první pohled nerozumné, třebaže se někomu mohou jevit jako nedostatečně věcné a/nebo „nestřízlivé“, je povinností advokáta zvážit, zda by svému klientovi nezpůsobil újmu, pokud by splnění takového pokynu odmítl s odkazem na § 16 odst. 1 zákona o advokacii. Do takové situace byl

postaven žalobce, když byl klientkou požádán, aby vnesl námitku podjatosti znalce Mgr. et Mgr. M. M. Žalobce dostal od klientky informace, že tento znalec jednak vede nákladný život neodpovídající jeho předpokládaným příjmům a jednak by mohl být židovského původu, čímž by u něj mohlo být důvodně očekávána vyšší (a zcela pochopitelná) míra sensitivity při posuzování toho, zda v trestním řízení projednávaný projev klientky obsahoval či neobsahoval prvky antisemitismu. Nevznést za těchto okolností námitku podjatosti by bylo zřejmou újmou oprávněným zájmům klientky, a odmítnout tak učinit s tím, že námitku musí uplatnit sama, by klientku poškodilo neméně, neboť by se tím v očích soudu předem diskreditovala.

Žalobce z výše uvedeného dovozuje, že ustanovení čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu, zejména ve světle extenzivního výkladu, který orgány žalované uplatnily vůči žalobci, je vybočením z přípustného rozsahu a obsahu sekundární novotvorby, vyloženého ve shora citovaném nálezu Ústavního soudu, a rovněž představuje pro svou vágnost a neurčitost porušení zásady *nullum crimen, nulla poena sine lege* vyjádřené v čl. 39 Listiny základních práv a svobod a čl. 7 Evropské úmluvy o lidských právech. Dle čl. 95 odst. 1 Ústavy je soudce při rozhodování oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem. Hlediska, kterými soud tento soulad poměřuje, jsou analogická s hledisky, jež pro účel řízení o kontrole norem zakotvuje zákon o Ústavním soudu. Žalobce je toho názoru, že v nyní posuzované věci je třeba provést třístupňový test proporcionality, který při kontrole ústavnosti užívá i Ústavní soud. Účel podzákoného předpisu je sice legitimní, avšak jeho ustanovení nejsou v souladu s účelem zákona a ostatně ani s účelem a smyslem samotné advokacie, jímž je poskytovat klientům kvalitní právní služby, jež klientům v řízení před orgány veřejné moci dovolí dosáhnout lepšího procesního výsledku, než pokud by takové služby k dispozici neměli a jednali by bez odborné právní pomoci a bez zastoupení. Je-li advokát svázán nadměrně restriktivním a extenzivně vykládaným etickým kodexem, stává se použití jeho služeb pro klienta kontraproduktivním, což vystupuje zvláště výrazně v situacích, kdy je klient dokonce zákonem nucen použít služeb některého advokáta. Etický kodex zasahuje nad rámec toho, co zmocňující zákon předpokládá, a nemůže obstát jako souladný se zákonem a ústavně konformní.

Žalobce poukazuje na to, že je mu z praxe známo, že advokáti činí jménem svých klientů celou řadu procesních podání, u nichž bývá zjevné, že nemají naději na úspěch a že jejich účelem získat klienta jinou procesní výhodou. Činit takové procesní úkony je *stricto sensu* nečestné, a údaje, které jsou do podání vtěleny, mohou být nepravdivé (např. přesvědčení klienta o věcné nepřislušnosti soudu), přesto jde o jednání v nejlepším zájmu klienta, tedy v souladu s § 16 odst. 2 zákona o advokacii. Pokud by bylo takové jednání žalovanou reprobováno, pozbyla by advokacie vlastního smyslu a advokát by byl postaven nikoli na stranu svého klienta, ale proti němu. Advokát není soudcem, ale tím, kdo je povolán, aby klienta chránil, nikoli aby klienta soudil. Stavovský zájem advokáta by tak nahradil zájem jeho klienta a klientovi by byla způsobena újma. Žalobce byl tedy vzhledem k možné konkurenci zájmu advokáta a klienta přesvědčen, že žalovaná by v regulaci dovolených procesních podání měla přistupovat nanejvýš zdrženlivě a neměla by rozšiřovat rámec daný § 16 a § 17 zákona o advokacii, není-li to nezbytně nutné. Dle názoru žalobce je nezbytné současnou kusou úpravu vztahu mezi advokátem a klientem v zákoně o advokacii rozšířit a stavovskou novotvorbu v této oblasti omezit. Rovněž je nezbytné vytvoření hmotněprávního kárného kodexu. Dle žalobce je tedy namístě, aby soud ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy posoudil soulad čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu se zákonem a s Ústavou, a poté uvedená ustanovení jako nedovolenou novotvorbu *praeter legem* v řízení o této žalobě neaplikoval.

Žalobce namítá, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné. Napadené rozhodnutí je již čtvrtým rozhodnutím kárných orgánů žalované v této věci, přičemž až dosud bylo naplnění skutkové podstaty kárného provinění, jehož se měl žalobce dopustit, spatřováno v samotném podání námítky podjatosti, tj. v jejím věcném obsahu, resp. v důvodech jejího podání. Napadeným rozhodnutím bylo však nově – a zcela opačně – judikováno, že námitka spočívající v etnickém původu znalce, s ohledem na předmět znaleckého zkoumání, byla obecně přípustná. Musela by však být vznesena způsobem věcným, nikoli urážlivým a nedůstojným. Odvolací kárný senát tedy nově spatřuje kárné provinění toliko ve formě námítky. Čím konkrétně mělo být odůvodnění námítky podjatosti urážlivé či nedůstojné, napadené rozhodnutí nevysvětluje. Ve vztahu k námitce ekonomické závislosti znalce na jediném zadavateli znaleckých posudků napadené rozhodnutí mlčí zcela. Rozhodnutí kárného senátu, na které napadené rozhodnutí odkazuje, resp. se s ním ztotožňuje, bylo napadeným rozhodnutím v celém rozsahu zrušeno; samo napadené rozhodnutí přitom neposkytuje žádné vodítko, které by žalobci umožnilo vést se závěry o naplnění skutkové podstaty kárného provinění racionální polemiku. Žalobce upozornil na to, že výrok napadeného rozhodnutí nekoresponduje s odůvodněním, neboť nadále vychází z premisy, že podaná námitka jako taková je nepřípustná, zatímco odůvodnění napadeného rozhodnutí věcný obsah námítky připouští, ale vytýká žalobci pouze její formu. I v tomto ohledu je napadené rozhodnutí nesrozumitelné.

Žalobce namítá, že odvolací kárný senát zcela rezignoval na prokazování zavinění na straně žalobce, a to přesto, že kárným proviněním může být pouze zaviněné porušení povinností advokáta a že žalobce popíral záměr urazit znalce podanou námitkou a navrhoval k prokázání zavinění důkazy. Rozhodnutími žalované deklarované zavinění (subjektivní stránka) žalobce by měla směřovat ke zcela jiným důsledkům. Zavinění se přitom musí vztahovat na všechny skutečnosti, které jsou znakem skutkové podstaty. Napadené rozhodnutí je v tomto směru nepřezkoumatelné, neboť se zaviněním nezabývá vůbec. Žalobce v této souvislosti navrhl důkaz výslechem svědkyně Mgr. Lucie Vaverkové, advokátky.

Dle názoru žalobce lze mít pochybnosti o zachování totožnosti skutku, který měl údajně kárné provinění založit. V kárné žalobě není o závadnosti formy námítky ani zmínka. Kárná žaloba byla podána pro skutek podání námítky jako nepřípustné co do svého věcného obsahu, nikoli co do údajně urážlivé formy. Ve shodě s tím uznal kárný senát žalobce vinným za věcný obsah odůvodnění námítky podjatosti, avšak odvolací kárný senát označil za neetickou toliko údajnou urážlivou formu námítky. Žalobce tedy namítl porušení zásady totožnosti skutku v kárném řízení. Žalobce pro úplnost dodal, že pokud by při interpretaci napadeného rozhodnutí bylo možné vyjít i ze zrušeného rozhodnutí kárného senátu, situaci by to prakticky nezměnilo, neboť odůvodněním, proč byla vznesena námitka podjatosti nevhodná a nepřípustná, spatřoval kárný senát v použití termínu „soukmenovec“ pro osoby stejného etnického původu, ovšem bez vysvětlení, v čem je užití tohoto termínu urážlivé. Zcela nemístné jsou pak úvahy kárného senátu dávající do souvislosti údaje o majetkových poměrech znalce a židovský původ; jedná se o zjevné nepochopení, z jakého důvodu byl v námitce podjatosti znalcův majetek konstatován. Žalobce tak měl za to, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro absolutní nedostatek důvodů.

Žalobce upozornil na to, že pojem *věcného* a *střízlivého* projevu je svou podstatou mimoprávní a silně závislý na osobnosti toho, kým je vnímán a posuzován. V podání klientky nebyly užity žádné nespisovné, hrubé či sprosté výrazy a osobní údaje byly použity obvyklé míře (v rámci výkonu advokacie je běžným postupem ověření majetkových poměrů protistrany). Dle názoru žalobce tedy správní orgán při extenzivním výkladu pojmů *věcný* a *střízlivý* překročil zákonem stanovené meze správního uvážení.

Žalobce poukazuje na nepřiměřenost uložené sankce. Uvádí, že Městskému soudu v Praze je nepochybně z jeho rozhodovací činnosti známo, že uložení pokuty v takové výši představuje ze strany žalované značně výjimečný a neobvykle tvrdý postup. Zatímco za kárná provinění typu neoprávněného nakládání s advokátní úschovou nebo zmeškání lhůty k podání opravného prostředku jsou běžně ukládány sankce mnohem mírnější, zde žalovaná sáhla po exemplárním potrestání žalobce, aniž by v napadeném rozhodnutí vysvětlila, proč je vznesení námitky podjatosti na výslovný pokyn klientky (a v jejím zájmu) tak závažným proviněním.

Žalobce v závěru žaloby navrhl, aby Městský soud v Praze napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalované

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvádí, že interpretace pojmů poctivost, čestnost, svědomitost, slušnost, úcta, zdvořilost a důstojnost (jak osob zúčastněných na řízení, tak advokátního stavu) nečinila dosud žádné potíže ani v advokacích západního typu, ani u veřejnosti s průměrným právním a mravním vědomím a dokázala krýt nejružnější skutkové situace od zmeškání lhůty (svědomitost) až po požití návykové látky (důstojnost stavu), nepatřičné výroky na veřejnosti nebo excesy v odívání (zdvořilost). Jakákoli kazuistika v těchto věcech („konkrétní skutkové podstaty“) je nemožná a mohla by vést jen k rozkolísání právní a mravní jistoty a k nesčetným a trvalým novelám novel. Úvahy žalobce o rozporu mezi ochranou advokátního stavu a konkurenceschopností jednotlivého advokáta jsou v tomto ohledu bez významu. Advokát není *alter ego* svého klienta. Klient může lhát svému advokátovi, ale advokát musí odmítnout tuto lež dál předávat. Nejde-li to jinak, odmítne nebo vypoví zastoupení. Práva advokáta a účastníka řízení nejsou ve vztahu k orgánům státní moci totožná, zejména advokát nemá stejná „práva“ jako účastník řízení, byť by byl advokátovým klientem. Advokát má při poskytování právních služeb víc povinností než jeho klient. K závaznosti etického kodexu se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003. Žalovaná má za to, že čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3 etického kodexu jsou plně v souladu se zákonem o advokacii i s ústavním pořádkem České republiky. Žalovaná tedy navrhla, aby z nich soud při posuzování sporu vycházel.

Žalovaná považovala napadené rozhodnutí za řádně zdůvodněné. S námitkami žalobce, který nechápe, co je na jeho argumentaci „židovským původem“ znalce neetické, se vypořádal odvolací kárný senát již ve svém rozhodnutí ze dne 28. 1. 2013, kde zevrubně rozvinul to, co je známé a snadno pochopitelné všem občanům České republiky s historickou pamětí. Stručně řečeno, spekulativní argument, který dovozuje židovský původ znalce z jeho příjmení, je výronem ducha norimberských zákonů. Jeho použití advokátem při hlavním líčení je nepřípustné. Ve spojení s tím žalobce vylíčil majetkové poměry znalce, označil nemovitosti znalce a jeho manželky, uvedl informaci o tom, že na zvoncích nejsou uvedena jejich jména, zveřejnil osobní údaje znalce a jeho manželky včetně rodných čísel. Takové údaje jsou pro posouzení námitky podjatosti zcela bez významu a mohou budit dojem výzvy k pogromu. Výrok napadeného rozhodnutí plně koresponduje s jeho odůvodněním. Zavinění žalobce je nesporné, všechny posuzované výroky pronesl úmyslně a veřejně. Totožnost skutku byla rovněž zachována, jak vyplývá z porovnání napadeného rozhodnutí a kárné žaloby. Pokud žalobce namítá překročení mezí správního uvážení, pak zaměňuje instituty „správního uvážení“ a „výklad právního pojmu“. O správní uvážení se v případě rozhodování odvolacího kárného senátu nejednalo. Druh uloženého kárného opatření (pokuta) je přiměřený, odvolací kárný senát v tomto ohledu původně uloženou sankci dočasně výkonu advokacie podstatně zmírnil. Pokuta byla uložena při spodní hranici sazby. V kárném řízení

byl žalobce na své majetkové poměry dotazován a při stanovení výše pokuty k nim bylo přihlédnuto. S ohledem na to žalovaná navrhl, aby Městský soud v Praze žalobu jako nedůvodnou zamítl a žalobci uložil povinnost nahradit žalované náklady řízení.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Rozhodl přitom bez jednání, neboť dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky § 76 odst. 1 s. ř. s.

Žaloba je důvodná.

V první části žaloby žalobce obsáhle argumentoval proti samotnému podzákonnému právnímu předpisu dopadajícímu na jeho věc, konkrétně proti etickému kodexu, který pokládal za vybočení z přípustného rozsahu a obsahu sekundární novotvorby. Žalobce navrhl, aby soud ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy posoudil soulad etického kodexu (resp. jeho čl. 4 odst. 1 a 3 a čl. 17 odst. 3) se zákonem a Ústavou a poté uvedená ustanovení jako nedovolenou normotvorbu *praeter legem* neaplikoval.

Podle čl. 95 odst. 1 Ústavy, věty za středníkem je soudce při rozhodování oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem. Hlediska, kterými tento soulad poměřuje, jsou dle konstantní judikatury Ústavního soudu analogická s hledisky, jež pro účel řízení o kontrole norem zakotvuje ustanovení § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Podle těchto kritérií nemůže „jiný právní předpis“ vybočit ze zákonných mezí – nemůže tedy být *praeter legem*, jinak řečeno, musí se držet v mezích zákona, které jsou buď vymezeny výslovně anebo vyplývají ze smyslu a účelu zákona. „Jiný právní předpis“ musí být vydán oprávněným subjektem, nemůže zasahovat do věcí vyhrazených zákonu (nemůže tedy stanovit primární práva a povinnosti), musí být zřejmá vůle zákonodárce k úpravě nad zákonný standard (musí být tedy otevřen prostor pro sféru „jiného právního předpisu“). V podrobnostech soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2010, č. j. 3 Ads 42/2010 – 92 a v něm citovanou judikaturu Ústavního soudu. Soud si je vědom, že právní názor v uvedeném rozsudku (k otázce ústavnosti rámcové úpravy povinnosti fyzických osob podrobit se očkování) byl překonán usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 8 As 6/2011 – 120, publ. pod č. 2624/2012 Sb. NSS, rozšířený senát nicméně výše popsaný postup při posuzování souladu „jiného právního předpisu“ se zákonem nezpochybil, a naopak dodal, že důsledné prosazování takového výkladu čl. 39, Listiny vyjadřujícího zásadu *nullum crimen, nulla poena sine lege*, podle něhož by jakákoli právní úprava podzákonným právním předpisem v oblasti základních práv a svobod, byť vydaná na základě zákona a v jeho mezích, byla zcela nepřijatelná, by vedlo k faktickému „vymazání“ nejen čl. 4 odst. 1 Listiny, ale i čl. 78, čl. 79 odst. 3 a čl. 104 odst. 3 Ústavy, které s existencí podzákonných právních předpisů výslovně počítají.

Žalobce spatřuje nesoulad etického kodexu se zákonem zjednodušeně řečeno s tím, že zde „vágně“ formulovaná ustanovení brání řádnému výkonu advokacie. Žalobce v této souvislosti zejména upozorňuje na to, že dle etického kodexu musí být projevy advokáta věcné, střízlivé a nikoli zjevně nepravdivé. K tomu soud uvádí, že meritem napadeného rozhodnutí bylo mj. zodpovězení otázky, zda byl projev žalobce (resp. jím podaná námitka podjatosti) *věcný a střízlivý*; žalobce tedy nebyl potrestán za to, že by jeho projev nebyl *pravdivý*. Argumentací žalobce o problematičnosti podmínky pravdivosti projevu advokáta,

vedené navíc v ryze spekulativní rovině, se tedy soud nezabýval, neboť nemá přímý vztah k nyní posuzované věci. Sporné pojmy *věcný* a *střízlivý* pak spadají do kategorie tzv. neurčitých právních pojmů. Neurčité právní pojmy jsou v právních předpisech obsaženy zcela běžně (a to i v předpisech trestního práva, srov. např. skutkovou podstatu trestného činu § 358 trestního zákoníku, v němž se hovoří o *hrubé neslušnosti*), přičemž pro jejich povahu nemusí být vhodné, či dokonce ani možné, aby právní předpisy obsahovaly jejich zpřesňující definici. Neurčité právní pojmy totiž zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně či zcela přesně právně definovat; jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Z toho je patrné, že samotné používání neurčitých právních pojmů v právních předpisech je bezpochyby dovolené (nicméně je nutné připustit, že jejich užívání legislativou přináší zvýšené požadavky na subjekty, které jsou povinny tyto pojmy interpretovat a aplikovat). Z použití dvou neurčitých právních pojmů (*věcný* a *střízlivý*) tedy nelze dovozovat, že by byl etický kodex jako podzákonný právní předpis v rozporu se zákonem. Užití těchto pojmů v etickém kodexu má navíc výslovnou oporu ve znění zákona o advokacii (srov. § 17 odst. 1 zákona o advokacii, podle něhož advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval *důstojnost* advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže). Sporné pojmy *věcný* a *střízlivý* tedy samy o sobě nemohou být v rozporu se zákonem advokacii, a potažmo ani s účelem a smyslem advokacie, neboť smyslem zastoupení klienta je sice obhajoba jeho práv, avšak způsobem odborným, kvalifikovaným, který předpokládá důstojné vystupování jeho právního zástupce, právě za účelem efektivní ochrany práv a zájmů klienta. Poukaz žalobce na neomezený způsob obrany klienta na straně jedné oproti omezenému způsobu hájení jeho práv advokátem na straně druhé proto není v rozporu s účelem a smyslem zákona o advokacii.

Přes uvedené však v rozporu se zákonem nepochybně může být výklad pojmů „*věcný* a *střízlivý*“ provedený správním orgánem v určité konkrétní věci. Ostatně i žalobní námitky žalobce svou podstatou mířily spíše proti konkrétnímu výkladu neurčitých právních pojmů provedenému žalovanou. Sám žalobce např. konstatoval, že ustanovení etického kodexu jsou v rozporu se zákonem „zejména ve světle extenzivního výkladu, který orgány žalované uplatnily vůči žalobci“. Soud tedy shrnuje, že neshledal důvod pro to, aby ve věci žalobce nepoužil ustanovení etického kodexu. Výhrady žalobce směřující proti etickému kodexu je však možné považovat za námitky proti interpretaci a aplikaci sporných pojmů etického kodexu v jeho konkrétní věci.

Při posouzení věci tedy soud vyšel z následující právní úpravy:

Podle § 16 odst. 1 zákona o advokacii platí: *Advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit.* Podle § 17 zákona o advokacii platí: *Advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis.*

Podle čl. 4 odst. 1 etického kodexu platí: *Advokát je všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.* Podle čl. 4 odst. 3 etického kodexu platí: *Projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věcné, střízlivé a nikoliv vědomě nepravdivé.* Podle čl. 17 odst. 3 etického kodexu platí: *Advokát je povinen v řízení jednat poctivě, respektovat zákonná práva ostatních účastníků řízení a chovat se k nim i k ostatním osobám zúčastněným na řízení tak, aby nebyla snižována jejich důstojnost ani důstojnost advokátního stavu. V takových věcech nesmí za nepřítomnosti,*

popřípadě bez vědomí advokáta druhé strany nebo této strany, není-li advokátem zastoupena, jednat s osobami, které plní úkoly soudů nebo jiných orgánů, a předávat jim písemnosti, ledaže takový postup procesní předpisy dovolují.

Podle § 24 odst. 2 advokátního kárného řádu platí: *Při rozhodování o upuštění od uložení kárného opatření podle § 32 odst. 5 zákona a při ukládání kárného opatření přihlíží kárný senát zejména k povaze skutku a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k osobě kárně obviněného a míře jeho zavinění, jakož i k jeho osobním poměrům.*

Vzhledem k tomu, že předmětem nyní posuzované věci je zejména spor o obsah a formu námitky podjatosti ustanoveného znalce Mgr. et Mgr. M. M. podané žalobcem, považuje soud za nutné stručně poukázat na její znění.

Posuzovaný text námitky podjatosti představuje v podstatě písemné podání ze dne 10. 10. 2011 nadepsané „Sdělení obžalované ve věci projednávané Okresním soudem v Mostě pod sp. zn. 1 T 81/2011 ve smyslu ustanovení § 105 odst. 3 trestního řádu“. Obžalovaná v něm prostřednictvím žalobce uvedla, že v průběhu hlavního líčení v nadepsané věci konaného dne 6. 10. 2011 podala námitku podjatosti ustanoveného znalce Mgr. et Mgr. M. M., kterou tímto podáním dodatečně odůvodňuje. Důvod podjatosti spatřovala obžalovaná ve třech skutečnostech:

„A) Znalec je ve vztahu **ekonomické závislosti** na jediném zadavateli znaleckých posudků, příp. i odborných vyjádření, které zpracovává.

B) Znalec je **aktivním politikem** působícím ve straně TOP 09, a je tedy politickým konkurentem obžalované a její politické strany, Dělnické strany sociální spravedlnosti.

C) Znalec je **židovského původu**, což zakládá jeho zvláštní poměr k obžalované i k věci.“

Obžalovaná dále v textu podání tyto skutečnosti podrobně odůvodnila, přičemž odůvodnění každé jednotlivé namítané skutečnosti [označené písmeny A) až C)] bylo zřetelně odděleno (body III. až V.). Obžalovaná námitku podjatosti znalce doplnila podáním ze dne 23. 11. 2011, v němž uvedla, že se jí v mezidobí podařilo získat několik listinných důkazů, které pochybnosti o nepodjatosti znalce z důvodu *sub A)* prohlubují. Obžalovaná poukázala na to, že znalec si za svůj znalecký posudek vyúčtoval 431 381 Kč, že tato částka je abnormálně vysoká.

S ohledem na logiku uplatněných žalobních námitek se soud nejprve věnoval námitkám nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí.

Zákonné požadavky na odůvodnění správního rozhodnutí jsou uvedeny v § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů, které judikatura vyložila tak, že z odůvodnění rozhodnutí správního orgánu musí být zejména seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů a jaké úvahy jej vedly k uložení sankce v konkrétní výši (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009 - 46). Z odůvodnění správního rozhodnutí musí být dále zřejmé, proč správní orgán rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části rozhodnutí. Tyto důvody musí vycházet z provedeného dokazování, musí být jasné a přesvědčivé. Funkcí odůvodnění správního

rozhodnutí je zejména doložit správnost a nepochybně i zákonnost postupu správního orgánu, jakož i vydaného rozhodnutí, jehož jedna z nejdůležitějších vlastností je přesvědčivost. Náležitě odůvodnění správního rozhodnutí má však vedle výše naznačené funkce i další rozměr, neboť podporuje smysluplný výkon práva na podání opravného prostředku; při neznalosti důvodů či úvah, jimiž se správní orgán při posuzování dané věci řídil, lze totiž právo na podání odvolání, reálně uplatnit jen stěží (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008 – 109).

Soud se nejprve věnoval namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí ve vztahu k části podané námitky podjatosti, týkající se ekonomické závislosti znalce na jediném zadavateli ekonomických posudků. Dle názoru žalobce napadené rozhodnutí v této části „zcela mlčí“, neboť odvolací kárný senát odkazuje na rozhodnutí kárného senátu, přičemž uvádí, že se s ním ztotožňuje, avšak rozhodnutí kárného senátu bylo v celém rozsahu zrušeno. Napadené rozhodnutí dle názoru žalobce neposkytuje žádné vodítko, které by žalobci umožnilo vést se závěry o naplnění skutkové podstaty kárného provinění racionální polemiku.

Soud na tomto místě stručně shrnuje odůvodnění námitky podjatosti v části tvrzené ekonomické závislosti znalce [písm. A) námitky podjatosti]. Ze sdělení obžalované ze dne 10. 10. 2011 v trestním řízení k námitce podjatosti vyplývá, že obžalovaná v něm s odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II ÚS 35/03, uvedla, že důvodná pochybnost o nepodjatosti znalce vzniká v případě, že je tento vůči straně (účastníku) řízení ve vztahu ekonomické závislosti, a proto je třeba zabývat se majetkovými poměry znalce. Z veřejně dostupných údajů katastru nemovitosti zjistila, že znalec a jeho manželka (které obžalovaná identifikovala rodnými čísly) jsou vlastníci bytové jednotky, rodinného domu a přilehlých pozemků (tyto nemovitosti obžalovaná identifikovala adresami, resp. katastrálním územím), přičemž pozemky jsou zatíženy zástavním právem do výše 4 200 000 Kč. Obžalovaná uvedla, že na znalcem uvedené adrese jeho trvalého pobytu není podle údajů katastru nemovitostí v současné době přiděleno číslo popisné, avšak je jím označena „rozměrná a luxusní novostavba, k níž náleží velký pozemek, jako jehož vlastníci jsou zapsáni manželé XXX“. Obžalovaná uvedla, že „vzhledem k tomu, že znalec je politicky činný v okrese Praha-západ, na tomto místě, zřejmě společně s manželí XXX, bydlí (zvonky na novostavbě jsou však bez označení)“. Je tedy patrné, že znalec je vlastníkem nemovitého majetku značné hodnoty, jehož nemohl nabýt z platu zaměstnance Ministerstva vnitra, kde až do doby, než zahájil svou znaleckou činnost, působil. Obžalovaná tak měla za to, že znalec, jenž je jinak znám svým luxusním, nákladným způsobem života, je ve své praxi zcela závislý na tom, zda mu budou Policií České republiky, příp. dalšími orgány činnými v trestním řízení, zadávány velmi lukrativní znalecké posudky a odborná vyjádření v oblasti boje proti tzv. politickému extremismu. Vzhledem k tomu, že znalec jiné zadavatel znaleckých posudků nemá, vzniká tu onen vztah ekonomické závislosti, o němž jako o nepřípustném hovořil Ústavní soud ve shora citovaném nálezu.

K námitce ekonomické závislosti znalce kárný senát v rozhodnutí ze dne 12. 4. 2013 uvedl, že již ve svém původním rozhodnutí (tj. ze dne 5. 10. 2012) konstatoval, že žalobce uváděl ve svých podáních konkretizaci bytové jednotky, specifikaci rodinného domu, jehož je znalec vlastníkem, včetně dalších údajů, přičemž uváděl podrobně i údaje ohledně adresy, na níž je znalec přihlášen k trvalému pobytu, včetně sdělení, že se jedná o rozměrnou a luxusní novostavbu a že zvonky na této novostavbě jsou bez označení. Naplnění skutkové podstaty kárného provinění spatřoval kárný senát v tom, že uváděním takových podrobností se žalobce dotýkal *soukromí znalce a jeho rodiny* a takové jednání je ze strany advokáta nedůstojné a snižuje důstojnost další osoby účastnící se řízení. Kárný senát dodal, že odvolací kárný senát (tj. v rozhodnutí ze dne 28. 1. 2013) správně postřehl, že mezi výrokiem původního rozhodnutí

a jeho odůvodněním byl rozpor, když skutečnosti uváděné v odůvodnění nevyplývají důsledně z výroku rozhodnutí. Protože odvolacím orgánem bylo kárnému senátu uloženo zabývat se otázkou, zda vůbec je v dané části výroku naplněna skutková podstata kárného provinění, kárný senát tedy znovu posoudil danou část námítky a dospěl k závěru, že jednání žalobce lze i v této části kvalifikovat jako kárné provinění, neboť je to jednání, které vykazuje i závažnost potřebnou k tomu, aby byl určitý skutek za kárné provinění považován. Kárný senát byl navíc přesvědčen, že nelze tuto část námítky hodnotit izolovaně od celkového vyznění námítky podjatosti. Uvádění nadbytečných údajů (tj. že místo, kde je znalec hlášen k trvalému pobytu, je rozměrná a luxusní novostavba, zvonky na novostavbě jsou bez označení), nelze zcela oddělit od uvádění údaje o tom, že znalec je osoba židovského původu, když v obecném povědomí často přžívají *rasistické předsudky* o charakterizování osob židovského původu ve smyslu jejich snahy po majetku či zisku. Veden těmito úvahami upravil kárný senát skutkovou větu tak, aby zahrnovala i údaje, které jednak jsou v podáních žalobce uvedeny a které mají dle názoru kárného senátu význam pro posouzení skutku. Na základě toho kárný senát do skutkové věty svého rozhodnutí doplnil, že žalobce popsal nemovitý majetek znalce a jeho manželky údaji „rozměrná a luxusní novostavba“ a „zvonky na novostavbě jsou však bez označení“.

Žalobce v odvolání proti těmto závěrům kárného senátu namítal, že obsahem námítky podjatosti byla jednoznačná a poměrně logická linie, že znalec disponuje majetkem, kterého nemohl nabýt ze svých příjmů ve veřejném sektoru, kde tehdy pracoval. Žalobce tedy předpokládal, že znalec získal své zbývající finanční prostředky právě ze své činnosti znalce a jeho životní úroveň tak z podstatné části závisela na odměnách za činnost znalce. Jediným zadavatelem obdobných posudků byl stát, zejména pak orgány činné v trestním řízení. Pokud tedy lze u znalce, obdobně jako u kohokoli dalšího, předpokládat snahu si tuto životní úroveň zachovat, je logicky motivován podávat posudky se „správným“ vyzněním, tedy ve prospěch obžaloby. Snaha o uspokojení přirozených i nově vznikajících potřeb je zcela přirozená a legitimní a v žádném případě ji nelze přisuzovat jednomu etniku, a to ani židovskému ani jinému. I z hlediska struktury podání byla tato námitka oddělena a vznesena samostatně. Není tedy zřejmé, co kárný senát vedlo nad rámec dosavadních zjištění k závěru, že tuto část námítky nelze hodnotit odděleně (resp. od uvedení údaje, že znalec je židovského původu) a že měla dokreslovat charakteristiku znalce. Dle názoru žalobce by se v případě takového tvrzení jednalo o primitivní antisemitský předsudek, který však žalobce nesdílí a takové hodnocení znalce není v celé námítce podjatosti obsaženo ani naznačeno a poprvé zaznělo až v rozhodnutí kárného senátu. Dle žalobce kárný senát tedy tuto část námítky posoudil v příkrém rozporu s prokázaným skutkovým stavem a s předvídatelným smyslem námítky. Současně se jedná o zcela nové posouzení věci, které se dle názoru žalobce vymyká z právního posouzení věci odvolacím kárným senátem, jenž kárnému senátu uložil zvážít, zda se v části námítky týkající se ekonomické závislosti znalce vůbec jedná o závažné porušení kárné povinnosti advokáta. Odvolací kárný senát přitom naznačil i možnost vypuštění této části skutku. Žalobce zdůraznil, že na základě informací poskytnutých Policií ČR a skutečností uvedených samotným znalcem činil jeho příjem za jediný znalecký posudek více než 310 000 Kč. Při tak vysoké částce je třeba zkoumat aktuální majetkové poměry znalce velice podrobně, neboť ekonomická závislost na jediném zadavateli posudku je zjevná. Zcela nelogická a v kontextu situace bezdůvodná snaha kárného senátu spojit obě samostatně vznesené dílčí námítky antisemitským podtextem nijak nepřispívá k objasnění skutku, ale spíše zatemňuje smysl kárného řízení tím, že nastoluje absurdní otázky, tedy zda lze vůči znalci židovského původu vznést námitku ekonomické závislosti nebo to není u takového znalce *a priori* možné s ohledem na možné reminiscence antisemitských předsudků. Pokud je námitka ekonomické závislosti obecně přípustná, je přípustná vůči znalci z jakéhokoli etnika,

pokud naopak taková námitka přípustná není, pak je třeba, aby to kárný senát konstatoval a důvody pro její nepřípustnost řádně specifikoval.

Odvolací kárný senát v napadeném rozhodnutí k těmto odvolacím námitkám konstatoval, že kárný senát respektoval závazné stanovisko obsažené ve zrušujícím rozhodnutí (tj. ze dne 28. 1. 2013), v němž odvolací kárný senát pouze uvedl, že kárný senát má zvážit, zda se jednalo o závažné porušení povinnosti advokáta či o takové porušení, které by této intenzity nedosahovalo. Kárný senát napravil předchozí formální pochybení (spočívající v neuvedení údajů, v nichž je spatřována vina žalobce, do výrokové části svého rozhodnutí). Dle názoru odvolacího kárného senátu kárný senát „*současně podrobně odůvodnil, proč i toto jednání považuje za závažné. Odvolací kárný senát se plně shoduje se stanoviskem kárného senátu, že námitku ekonomické závislosti nelze hodnotit odděleně od námitky jako celku. Kárný senát podrobně vyložil, proč kárně obviněného uznal vinným i v této části kárné žaloby, toto hodnocení má oporu v provedeném dokazování, nepostrádá logičnosti a odvolací kárný senát se se závěry kárného senátu v této části zcela ztotožňuje.*“

Soud pokládá výše popsaný způsob, jakým se odvolací kárný senát vypořádal s odvolacími námitkami žalobce, za nepřezkoumatelný a rozporný s § 68 odst. 3 správního řádu a zejména se závěry výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009 – 46. Odvolací kárný senát na poměrně detailní odvolací námitky žalobce v podstatě reagoval pouze tím, že v obecné rovině potvrdil správnost přezkoumávaného rozhodnutí kárného senátu, aniž by sám zaujal stanovisko k námitce nesouhlasu žalobce spojovat majetkové poměry znalce s jeho původem. Soud považuje za potřebné vyjádřit se ke způsobu, jakým se orgány žalované vypořádaly s námitkou ekonomické závislosti znalce, podrobněji.

S ohledem na předchozí průběh kárného řízení, v němž byla postupně vydána čtyři meritorní rozhodnutí obsahující rozdílné závěry, lze v obecné rovině považovat za problematický již postup odvolacího kárného senátu, který bez bližší specifikace pouze obecně odkazuje na přezkoumávané rozhodnutí kárného senátu. Toto rozhodnutí kárného senátu (ze dne 12. 4. 2013) se totiž ve stejné části odvolává na své původní rozhodnutí (ze dne 5. 10. 2012) a první zrušující rozhodnutí odvolacího kárného senátu (ze dne 28. 1. 2013), kterým byly závěry kárného senátu vyslovené v jeho původním rozhodnutí zpochybněny. S ohledem na to je tedy obtížné dovodit, s jakými konkrétními závěry vyslovenými v předchozím průběhu kárného řízení se odvolací kárný senát v napadeném rozhodnutí vlastně *ztotožnil*. Kárný senát totiž ve svém prvním rozhodnutí (ze dne 5. 10. 2012) uvedl, že námitka ekonomické závislosti znalce je přípustná a možná, avšak přípustné není popisovat podrobně majetkové poměry znalce, a to takovým způsobem, že se to dotýká soukromí nejen znalce, ale i jeho manželky. Použití osobních údajů tedy bylo dle kárného senátu nadbytečné a nepotřebné, nesledovalo účel potřebné identifikace, sám znalec považoval uvedení údajů o svém faktickém bydlišti za zásah do soukromí jeho a jeho rodiny. Odvolací kárný senát ve svém prvním zrušujícím rozhodnutí (ze dne 28. 1. 2013) se ztotožnil se závěrem kárného senátu, že uváděný popis nemovitostí spočívající v údajích „*rozměrná a luxusní novostavba*“ a „*zvonky na novostavbě jsou však zcela bez označení*“ je pro posouzení důvodnosti námitky zcela nadbytečný. Odvolací kárný senát dodal, že tyto údaje nebyly ve výrokové části rozhodnutí kárného senátu uvedeny, a proto je třeba výrok rozhodnutí v tomto směru doplnit. Kárný senát ve svém druhém rozhodnutí (ze dne 12. 4. 2013) tyto údaje do výrokové části svého rozhodnutí doplnil, což převzal i odvolací kárný senát v napadeném rozhodnutí. Rovněž ve výrokové části napadeného rozhodnutí je tedy skutek specifikován tak, že žalobce popsal nemovitý majetek znalce a jeho manželky mimo jiné údaji „*rozměrná a luxusní novostavba*“ a „*zvonky na novostavbě jsou však bez označení*“ a „*uvedl jejich osobní údaje, a*

to zejména jejich rodná čísla“. Z toho by bylo možné usuzovat, že odvolací kárný senát považoval za důsledek podání námítky ekonomické závislosti znalce narušení soukromí znalce. Kárný senát však v druhém rozhodnutí (ze dne 12. 4. 2013) zároveň přišel s argumentem, že uvádění nadbytečných údajů dokresluje charakteristiku znalce a nelze je oddělit od uvedení údaje o tom, že znalec je židovského původu. Kárný senát poukázal na to, že v obecném povědomí často přežívají rasistické předsudky o osobách židovského původu ve smyslu jejich snahy po majetku či zisku. Odvolací kárný senát se v napadeném rozhodnutí ztotožnil patrně i s tímto názorem, neboť konstatoval, že námítku ekonomické závislosti nelze hodnotit odděleně od námítky jako celku.

K tomu soud uvádí, že kárné provinění musí vždy znamenat určité porušení právních povinností, jejichž následkem je ohrožení hodnot, které jsou chráněny zákonem o advokacii a prováděcími předpisy. Etický kodex dává užitím neurčitých pojmů žalované prostor, aby posoudila, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitého pojmu či nikoli. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, a to z toho hlediska, zda posuzovanou věc lze do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu zařadit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2007, č. j. 5 As 32/2007 – 83, publ. pod č. 2362/2011 Sb. NSS). Tuto povinnost bylo třeba mít na paměti zejména v nyní posuzovaném případě, kdy se jednalo o správní trestání a kárné provinění žalobce záviselo na posouzení neurčitých právních pojmů *věcný a střízlivý*. Žalovaná však tyto pojmy v kontextu věci žalobce nijak neobjasnila, a tím pádem ani nevysvětlila, jaké právní povinnosti (a potažmo jaké hodnoty chráněné zákonem) a čím konkrétně měl žalobce podáním námítky ekonomické závislosti znalce vlastně porušit.

Povinností žalované bylo za dané situace jednoznačně zodpovědět, zda námítka ekonomické závislosti znalce porušila zájem společnosti na ochraně soukromí fyzických osob či zda porušila zájem společnosti na ochraně před rasistickými (antisemitskými) projevy (případně zda směřovala proti oběma zmíněným objektům). Z napadeného rozhodnutí však nic takového patrného není a nelze z něj tedy seznat, v čem přesně žalovaná spatřovala podstatu kárného provinění žalobce, resp. to, zda související námítka etnického původu znalce činila z námítky ekonomické závislosti znalce vedle porušení práva na soukromí znalce nový delikt či zda pouze zvyšovala závažnost porušení práva na soukromí znalce. Lze tedy souhlasit se žalobcem, že poukaz kárného senátu na to, že námítku ekonomické závislosti znalce nelze hodnotit odděleně od námítky etnického původu znalce, nepřispívá k objasnění podstaty kárného provinění žalobce (kvalifikace jednání dle právních pojmů), ale naopak znaky skutkové podstaty provinění dále komplikuje. Žalovaná se v průběhu kárného řízení ani nevypořádala se související odvolací námítkou, že námítka ekonomické závislosti znalce byla vznesena odděleně (to i z hlediska struktury podání). Pouhý odkaz žalované v napadeném rozhodnutí na rozhodnutí kárného senátu (rozhodnutí 1. stupně) je v dané věci nedostačující již proto, že toto rozhodnutí bylo napadeným rozhodnutím odvolacího kárného senátu zrušeno dle § 30 písm. a) a b) vyhl. č. 244/1996 Sb., advokátního kárného řádu v celém rozsahu.

K tomu soud doplňuje, že pokud žalovaná chápala námítku ekonomické závislosti znalce jako projev s antisemitským podtextem, pak jediný dostatečně konkrétní argument pro tento závěr je uveden v druhém rozhodnutí kárného senátu (ze dne 12. 4. 2013), v němž kárný senát uvedl, že v obecném povědomí často přežívají rasistické předsudky o osobách židovského původu ve smyslu jejich snahy po majetku či zisku. Se závěrem o antisemitském podtextu námítky ekonomické závislosti znalce je však v rozporu konstatování odvolacího kárného senátu, že žalobce z antisemitských postojů nepodezírá. Ve vyjádření k žalobě pak žalovaná konstatovala, že v námitce ekonomické závislosti znalce uvedené údaje „mohou

budit dojem výzvy k pogromu“. Soud je toho názoru, že pokud žalovaná zastávala takový názor, pak bylo jej třeba nejen prezentovat v napadeném rozhodnutí (neboť nedostatky správního rozhodnutí nelze zhojit ve vyjádření k žalobě, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008 – 71), ale rovněž jej pečlivě odůvodnit, a to především z hlediska subjektivní stránky žalobce. Nepostačí přitom pouhé konstatování, že žalobce své výroky pronesl úmyslně a veřejně, ale je třeba se věnovat i dalším aspektům (např. tomu, že námitka podjatosti znalce a v ní obsažený projev byla adresována Okresnímu soudu v Mostě, nikoli veřejnosti).

Uvedené zakládá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek odůvodnění kárného provinění, které má spočívat ve skutkových okolnostech námitky ekonomické závislosti znalce a souvztažnosti podstaty takové námitky ovlivnění znalce k námitce jeho židovského původu.

Soud se dále zabýval tvrzenou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí ve vztahu k posouzení druhé sporné části námitky podjatosti, tj. námitky židovského původu znalce [písm. C) námitky podjatosti]. Žalobce k tomu v žalobě uvedl, že výrok napadeného rozhodnutí vůbec nekoresponduje s jeho odůvodněním, neboť výrok vychází z premisy, že podaná námitka jako taková je nepřípustná, zatímco odůvodnění věcný obsah námitky připouští, ale vytýká žalobci pouze její formu. Pokud odvolací kárný senát spatřoval nevhodnost a nepřípustnost námitky v použití termínu „soukmenovec“ pro osoby stejného etnického původu, pak nevysvětlil, v čem je užití tohoto termínu urážlivé.

Soud na tomto místě stručně shrnuje odůvodnění námitky podjatosti v části tvrzeného židovského původu znalce ze sdělení žalobkyně ze dne 10. 10. 2011. Obžalovaná v zastoupení žalobcem uvedla, že židovskému původu znalce nasvědčuje jeho příjmení, které dle jejího názoru pochází z hebrejského Moše (tzn. Mojžíš), k němuž byl v jidiš připojen diminutivní sufix –(e)l. Obžalovaná konstatovala, že „jako osoba židovského původu znalec bezesporu vnímá velmi citlivě otázku šoa (holocaustu) a německého nacionálního socialismu, a jako řada dalších soukmenovců má tendenci reagovat se zvýšenou citlivostí, která může přerůst až v nepatřičnou vztahovačnost, na jakékoli náznaky v tomto směru.“ Proto je pochopitelné, že znalec spatřuje antisemitské reference na „vyvolený národ“ tam, kde obžalovaná ve svém projevu hovoří prostě o současném establishmentu, tj. o vládě v širším slova smyslu. Jakkoli je tato znalcová idiosynkrasie lidsky pochopitelná a omluvitelná, obžalovaná byla přesvědčena, že tato skutečnost postačuje, a to i sama o sobě, k tomu, aby byly založeny důvodné pochybnosti o znalcově nepodjatosti.

Kárný senát ve svém druhém rozhodnutí ze dne 12. 4. 2013 k námitce židovského původu znalce uvedl, že dle názoru odvolacího kárného senátu je tato námitka v podstatě možná, avšak k jejímu uplatnění by měly být splněny dvě základní podmínky. První podmínkou by mělo být dle kárného senátu to, že znalec je opravdu osobou židovského původu, druhou podmínkou to, že znalec má posuzovat otázky, které se týkají projevů antisemitismu. Kárný senát pak konstatoval, že ani jedna z uvedených podmínek nebyla v dané věci splněna. Osočit určitou osobu stran jejího původu jen podle jejího příjmení nepovažoval kárný senát ani za vhodné ani za přípustné, neboť tato argumentace silně připomíná duch norimberských zákonů. Kárný senát uvedl, že jednou z možností, jak reagovat na znalecký posudek, může být i vznesení námitky podjatosti znalce, ovšem za podmínky, že jsou dány konkrétní skutečnosti, které použití takové námitky odůvodňují, přičemž je namístě při vznesení námitky podjatosti respektovat požadavky etického kodexu. Vzhledem k tomu, že tato etická pravidla byla podáním námitky podjatosti porušena a nebyly splněny ani elementární podmínky pro napadení znalce jako osoby židovského původu,

vyzněla námitka podjatosti do značné míry rasisticky. Pokud žalobce předložil výpisky z wikipedie k prokázání toho, že slovo „soukmenovec“ bylo v minulosti v řadě pramenů zcela běžně používáno jako slovo emočně neutrální, pak kárný senát dospěl (stejně jako odvolací kárný senát ve svém předchozím zrušujícím rozhodnutí) k závěru, že použití slova „soukmenovec“ nemohlo být v dané věci náhodné a že jeho použití je urážlivé. Je obecně známo, že jednotlivé termíny původně či stále citově neutrální dostávají postupem doby v souvislosti s jejich užíváním poněkud posunutý význam. Konkrétní hodnocení použitého pojmu je třeba provádět s ohledem na souvislost s ostatním obsahem textu, do kterého je určitý právní pojem či termín zakomponován. Z tohoto pohledu je názor odvolacího kárného senátu správný, kárný senát se s ním ztotožnil a pro zjednodušení na něj zcela odkázal.

Proti závěrům kárného senátu žalobce v odvolání namítal, kárný senát se vnitřně neztotožnil s názorem žalobce i odvolacího kárného senátu o neutrální charakteru označení „Žid“. Dle názoru žalobce je zcela nepřijatelné, pokud označení určité osoby jako Žida je kárným senátem považováno za *osočování*. Kárným senátem stanovená podmínka pro podání námítky, tj. že znalec musí být opravdu židovského původu, je v praxi nerealizovatelná. V posudku, který vypracoval znalec M■■■■, se pak výslovně hovoří o projevu antisemitismu obžalované. Stejnou problematiku pak řešil i soud při pokládání otázek pro revizní znalecký posudek, když v otázce č. 4 výslovně požadoval zjištění, zda *„lze zmínku o vyvolencích a vyvolených hodnotit jako projev antisemitismu“*. I kdyby znalec nebyl pověřen k tomu, aby otázku možných antisemitských výpadů obžalované zkoumal, sám aktivně tyto rysy v jejím projevu našel a fakticky tak závažným způsobem rozšířil rozsah obvinění vůči ní a radikálně změnil důkazní situaci v trestním řízení. Námitka podjatosti byla tedy názoru žalobce legitimní součástí obhajoby, neboť mohla obžalované jako klientce žalobce prospět a posouzení klíčové otázky jiným znalcem by bylo pro jeho klientku příznivější.

Odvolací kárný senát k výše uvedeným odvolacím námitkám konstatoval, že kárný senát si skutečně chybně vyložil názor obsažený v předchozím zrušujícím rozhodnutí. Tento názor bylo třeba chápat tak, že námitka spočívající v etnickém původu znalce, s ohledem na předmět znaleckého zkoumání, byla obecně přípustná. Musela by však být vznesena způsobem věcným, nikoli urážlivým a nedůstojným. Odvolací senát pak uvedl, že *„s ohledem na formu, jakou vznesl kárně obviněný námitku podjatosti, se jedná o kárné provinění bez ohledu na to, zda tato v obecné rovině byla či nebyla přípustná. V podrobnostech se odvolací kárný senát v celém rozsahu odvolává na obsah předchozího zrušujícího usnesení.“*

K tomu soud uvádí, že výše citované odůvodnění napadeného rozhodnutí trpí obdobnými vadami, jak tomu bylo v případě odůvodnění námítky ekonomické závislosti znalce. Žalovaná sice přisvědčila tomu, že závěry kárného senátu jsou chybné, avšak obecné rovině uvedla, že o kárné provinění jde „s ohledem na formu“ námítky podjatosti a dále bez bližšího odůvodnění odkázala na předchozí závěry odvolacího kárného senátu.

Lze souhlasit se žalobcem v tom, že odvolací kárný senát v napadeném rozhodnutí nevysvětlil, v čem konkrétně zakládala forma námítky podjatosti znaky kárného provinění. Soud na tomto místě opět poukazuje na to, že postup odvolacího kárného senátu byl s ohledem na předchozí průběh kárného řízení, v jehož průběhu byla vydána čtyři meritorní rozhodnutí, *výrazně na úkor přehlednosti a srozumitelnosti napadeného rozhodnutí*. Názor odvolacího kárného senátu je tedy možné dovozovat pouze z jeho odkazu na jeho první zrušující rozhodnutí (ze dne 28. 1. 2013). Relevantní závěry tohoto rozhodnutí lze shrnout tak, že označení „židovský původ“ či „Žid“ nemají pejorativní význam a že toto označení samo o sobě není rasistické. Odvolací kárný senát ve svém prvním rozhodnutí také uvedl, že poukaz na etnický původ, s ohledem na objektivní posouzení věci, může být jak věcný a

racionální, tak urážlivý, hanlivý a diskriminační. Vyjádřil, že argumentace žalobce v námitce podjatosti silně připomíná duch norimberských zákonů, podle nichž se židovství osoby určovalo podle současného či dřívějšího židovského náboženství, rodičů či prarodičů a často se zkoumalo i pouze na základě příjmení a jména. Zcela dehonestující je pak i označení příslušníků židovského vyznání jako „soukmenovců“. Jde o pojem z programu NSDAP. Podle tohoto programu mohl být státním občanem říše pouze soukmenovec, kterým byl ten, kdo měl německou krev bez ohledu na vyznání. Žádný Žid proto nemohl být soukmenovcem. Právě použití tohoto označení pro osoby židovského vyznání, tedy v opačném gardu, nemůže být v projednávané věci náhodné, a je třeba je považovat za urážlivé.

Pokud tedy odvolací kárný senát odkazuje na své dřívější závěry v rozhodnutí ze dne 28. 1. 2013, dle kterých označení „Žid“ nemá pejorativní význam a toto označení není rasistické, přičemž za nevhodný považuje až způsob odůvodnění (formu vyjádření) námítky, pak s ohledem na výrok nyní napadeného rozhodnutí, v němž nejsou uvedeny výrazy, jichž se žalobce dopustil a které mají zakládat kárné provinění, ale jen to, že znalec je židovského původu (tedy vytýká se věcný obsah námítky), nelze jednoznačně seznat, v čem přesně odvolací kárný senát spatřoval kárné provinění. To zejména v případě, kdy námítku etnického původu v případech, kdy by mohla být relevantní a věcně související, obecně připustil. V této souvislosti je možné přiměřeně poukázat na rozsudek ze dne 16. 3. 2010, č. j. 1 As 92/2009 - 65, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že výrok rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným z přestupku, musí obsahovat též popis skutku s označením místa a času jeho spáchání, vyslovení viny, druh a výměru sankce. V zájmu právní jistoty obviněného musí být skutek ve výroku popsán dostatečně určitě, aby byl nezaměnitelný s jiným skutkem. V tomto smyslu slouží výrok rozhodnutí ústavní hodnotě právní jistoty a je tak klíčovou normativní částí rozhodnutí, na kterou musí být kladeny vysoké formální požadavky. Nejvyšší správní soud uvedl, že právě v návaznosti na trestněprávní doktrínu je třeba i v případě rozhodnutí o přestupku trvat na tom, aby jeho výrok zahrnoval vedle popisu skutku i všechny další okolnosti, které jsou rozhodné pro subsumpci daného skutku pod konkrétní skutkovou podstatu přestupku. V souvislosti na požadavky výrok správního rozhodnutí poukazuje soud i na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2007, č. j. 7 As 7/2007 – 63, z něhož vyplývá, že výrok rozhodnutí je konstitutivní, esenciální, a proto nepominutelnou součástí správního rozhodnutí, neboť v něm správní orgán formuluje svůj závazný názor v projednávané věci. Musí proto být formulován tak, aby z něho bylo zcela jednoznačně patrné, jakého správního deliktu se stěžovatel dopustil a podle jakého ustanovení zákona mu byla stanovena správní sankce.

V nyní posuzované věci byl skutek žalobce specifikován ve výroku napadeného rozhodnutí pouze tak, že žalobce odůvodnil námitku podjatosti tím, že „znalec je židovského původu, což zakládá jeho zvláštní poměr k obžalované i k věci, což dovozoval z jazykového výkladu jeho příjmení“. Popis skutku v napadeném rozhodnutí je pak doslovně převzat z kárné žaloby a z prvního rozhodnutí kárného senátu, a to i přesto, že v následujícím průběhu kárného řízení došlo k významnému přehodnocení právního názoru žalované. Kárný senát v prvním rozhodnutí (ze dne 5. 10. 2012) výslovně uvedl, že z kárné žaloby byl převzat i údaj, že žalobce židovský původ znalce dovozoval z jazykového výkladu jeho příjmení, což se blíží spíše spekulaci a nikoli faktu. Způsob, jakým žalobce dovodil židovský původ znalce, svědčil dle názoru kárného senátu o tom, že námitka podjatosti byla konstruována účelově a zvyšovala nepřijatelnost postupu žalobce. Kárný senát přitom v prvním rozhodnutí konstatoval, že nelze tvrdit, že určitá osoba má jen pro svůj původ určitou charakteristiku, případně určitou předpojatost a je nezpůsobilá k posuzování určitých otázek, eventuálně že lze o této způsobilosti pochybovat; kárný senát tedy patrně považoval námitku etnického původu znalce za nepřipustnou vždy, bez ohledu na okolnosti, za nichž byla vznesena. Odvolací kárný

senát v odůvodnění napadeného rozhodnutí však připustil, že samotná námitka podjatosti spočívající v etnickém původu znalce je obecně přípustná. Přestože tedy došlo k podstatné změně právního názoru ohledně obecné přípustnosti námitky podjatosti spočívající v etnickém původu znalce, popis skutku v napadeném rozhodnutí, v němž žalovaná spatřovala kárné provinění, zůstal zcela totožný. Odvolací kárný senát přitom byl povinen tuto zásadní změnu v posouzení věci promítnout do vymezení skutku, za který byl žalobce uznán vinným. I kdyby soud připustil, že ve skutkové větě výroku napadeného rozhodnutí obsažený údaj o tom, že žalobce dovozoval etnický původ znalce z jeho příjmení, odpovídá právnímu názoru uvedenému v prvním zrušujícím rozhodnutí odvolacího kárného senátu ze dne 28. 1. 2013 (v němž odvolací kárný senát vyjádřil názor, že dovozovat židovství osoby pouze z jejího příjmení je nepřijatelné a připomíná duch norimberských zákonů), pak je třeba upozornit na to, že ve skutkové větě také absentuje zmínka o výrazu „soukmenovec“, který odvolací kárný senát ve svém prvním rozhodnutí považoval za „zcela dehonestující“ a „urážlivé“. Tento postup je nesrozumitelný tím spíše, že odvolací kárný senát v prvním zrušujícím rozhodnutí trval na tom, aby kárný senát v dalším řízení doplnil do výroku upřesňující údaje (tj. skutečnosti, resp. výrazy žalobce) utvářející námitku ekonomické závislosti znalce, takové požadavky na specifikaci námitky židovského původu co do nepřípustnosti formy již nepožadoval a v napadeném rozhodnutí je sám neuplatnil.

S ohledem na nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, v čem přesně spatřoval odvolací kárný senát v podání námitky židovského původu znalce kárné provinění, nemůže soud posoudit související námitky žalobce poukazující na pochybnosti o zachování totožnosti skutku. Soud tedy alespoň v obecné rovině poukazuje na to, že *„podstatu skutku lze spatřovat v jednání a v následku, který jím byl způsoben. Totožnost skutku bude zachována, bude-li zachována alespoň buď totožnost jednání, nebo totožnost následku“*. Při aplikaci této právní doktríny na kárné řízení to znamená, že žalovaná nemusí rozhodovat pouze o skutku uvedeném v kárné žalobě a lze přihlížet i ke změnám skutkového stavu, k nimž došlo při projednávání v kárném řízení. V této souvislosti nicméně nelze přehlédnout, že kárný senát ve svém rozhodnutí ze dne 12. 4. 2013 spatřoval kárné provinění v části námitky židovského původu znalce ve zcela jiných důvodech, než jak bylo vysloveno v napadeném rozhodnutí. Lze tedy konstatovat, že odůvodnění rozhodnutí kárného senátu ve vztahu k důvodům, pro něž byl žalobce napadeným rozhodnutím nakonec shledán vinným, absentovalo, neboť kárný senát se vyslovil k použití pojmu „soukmenovec“ pouze okrajově, když za kárné provinění považoval nesplnění podmínek k uplatnění námitky etnického původu znalce. Žalobce v odvolání polemizoval se závěry kárného senátu ohledně splnění těchto podmínek, v čemž mu odvolací kárný senát přisvědčil, avšak (pro žalobce překvapivě) konstatoval kárné provinění mj. v použití termínu „soukmenovec“. Žalobce nicméně již v podání ze dne 5. 4. 2013 obsáhle proti prvním zrušujícím rozhodnutím kárného senátu argumentoval tím, že pojem „soukmenovec“ není pojmem dehonestujícím, což podkládal mj. citacemi z bible a beletrie. V odůvodnění napadeného rozhodnutí však vypořádání se s touto argumentací chybí, přičemž současně bez bližšího odůvodnění odkazuje na své první zrušující rozhodnutí, které žalobce svým podáním ze dne 5. 4. 2013 zpochybňoval. Soud sice připouští, že odvolací orgán nemá povinnost vypořádat se s každým jednotlivým argumentem vzneseným v průběhu řízení, nicméně v nyní posuzovaném případě žalobci tuto relevantní argumentaci znemožnil plně rozvést v odvolání přinejmenším částečně kárný senát, který zcela dezinterpretoval závěry předchozího zrušujícího rozhodnutí odvolacího rozhodnutí kárného senátu. Odvolací kárný senát v napadeném rozhodnutí přitom nejen nereagoval na argumentaci uvedenou žalobcem v podání ze dne 5. 4. 2013, ale přímo se nevyjádřil ani k související odvolací námitce žalobce (kde žalobce mj. poukazyval na neutrální charakter označení osoby za „Žida“).

Soud tedy shrnuje, že způsob, jakým se odvolací kárný senát vypořádal s otázkami ohledně námitky etnického původu znalce, je nepřezkoumatelný a rozporný s § 68 odst. 3 správního řádu a závěry výše citované judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009 – 46, a ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008 – 109). Odvolací kárný senát rovněž v napadeném rozhodnutí nevystihl podstatu kárného provinění žalobce, neboť jednoznačně nespecifikoval, v čem (v jakých výrazech a z jakých důvodů) přesně spatřoval podstatu kárného provinění žalobce.

Soud se zabýval i žalobními námitkami týkajícími se postupu žalované při určení výše sankce.

Žalobce považoval uloženou sankci za nepřiměřenou, dle jeho názoru odvolací kárný senát sáhl po exemplárním potrestání, aniž by vysvětlil, proč je vznesení námitky podjatosti na výslovný pokyn klientky tak závažným proviněním. K posouzení této žalobní námitky soud považuje za nutné stručně rekapitulovat relevantní obsah rozhodnutí kárného senátu ze dne 12. 4. 2013 a napadeného rozhodnutí. Kárný senát považoval, co se týče povahy skutku, intenzitu porušení zejména etického kodexu za mimořádně závažnou. Dle kárného senátu nelze přehlédnout, že se žalobce poté, co jeho podání vyšla najevo a vyvolala odmítavou reakci, snažil své jednání vysvětlovat, obhajovat a pomíjel přitom podstatu toho, jak jednoznačně a příkře námitku podjatosti odůvodňoval. Ve vztahu k orgánům advokacie nikdy neprojevil sebereflexi naznačující, že si je vědom toho, v čem bylo jeho jednání nesprávné a že je schopen nadále se podobných excesů ve své praxi vyvarovat. Kárný senát přitom neshledal polehčující okolnosti. Kárný senát vycházel z toho, že osobní a majetkové poměry žalobce jsou standardní, a dospěl k závěru, že je namístě uložit opatření relativně přísné, které povede žalobce k uvědomění si toho, za jakých podmínek je možno advokacii i nadále vykonávat. Kárný senát proto žalobci uložil dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu 12 měsíců. Odvolací kárný senát pak v napadeném rozhodnutí konstatoval, že uložené kárné opatření bylo nepřiměřeně přísné. Kárný senát nedostatečně přihlédl k osobě žalobce. Závažnost jednání žalobce nelze posuzovat z hlediska zvolené obhajoby, jak to učinil kárný senát. Již s ohledem na to, že se jedná o první kárné provinění žalobce, nelze uvažovat o kárném opatření spojeném se zákazem výkonu advokacie. Odvolací kárný senát konstatoval, že *„na druhé straně je nutno dát zapravdu kárnému senátu, že se jednalo o mimořádně závažné porušení povinnosti advokáta, a proto odvolací kárný senát přistoupil k uložení pokuty ve výrazné výši.“* Jiné úvahy ohledně výše uložené sankce napadeného rozhodnutí neobsahuje.

Citované odůvodnění napadeného rozhodnutí ve vztahu k výši uložené sankce považuje soud za nepřezkoumatelné.

Podle § 24 odst. 2 advokátního kárného řádu je třeba při ukládání kárného opatření přihlížet mj. k povaze skutku a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán a k míře zavinění kárně obviněného. Odvolací kárný senát se však těmito kritériím v napadeném rozhodnutí vůbec nevěnoval, pouze se s odkazem na předchozí rozhodnutí kárného senátu ztotožnil se závěrem, že se jednalo o „mimořádně závažné“ porušení povinností advokáta. Takový odkaz na předchozí rozhodnutí kárného senátu nemůže obstát již proto, že odvolací kárný senát v napadeném rozhodnutí zásadně přehodnotil závěry kárného senátu ohledně možnosti vznést námitku podjatosti etnického původu znalce (kárné provinění dle odvolacího kárného senátu spočívalo ve *formě*, jakou žalobce námitku podjatosti podal). Rovněž nelze přehlédnout, že i kárný senát ve svých úvahách ohledně výše sankce bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval mimořádnou závažnost kárného provinění, aniž by tento názor blíže odůvodnil. K tomu soud poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3.

2008, č. j. 4 As 51/2007 – 68, dle něhož je řádné odůvodnění ukládané sankce v případě správního trestání základním předpokladem pro přezkoumatelnost úvahy, kterou byl správní orgán při svém rozhodování veden. Jednotlivé logické kroky, které vedly správní orgán ke stanovení konkrétní výše pokuty, je přitom třeba formulovat precizně a jednoznačně, aby odůvodnění stanovené výše pokuty bylo přezkoumatelné. Soud má v nyní posuzované věci za to, že výše uvedeným požadavkům odvolací kárný senát nedostal a ani dostát nemohl, neboť, jak soud podrobně vyložil výše, povahu skutku, za niž uložil žalobci sankci a z níž by měl při ukládání kárného opatření vycházet, srozumitelným a dostatečně odůvodněným způsobem neobjasnili ani při posuzování podmínek kárné odpovědnosti žalobce.

Vzhledem k nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí se soud nemůže konkrétně vyjádřit ke zbývajícím žalobním námitkám. Soud tedy jen obecně dodává, že pokud žalovaná v napadeném rozhodnutí srozumitelným způsobem neobjasnila podstatu kárného provinění, pak nemůže být ani uspokojivě vyřešena otázka zavinění žalobce, resp. k jakým znakům skutkové podstaty kárného provinění se má zavinění žalobce vztahovat.

K žalobní námitce překročení mezí správního uvážení soud uvádí, že výklad pojmů *věcný* a *střízlivý* není správním uvážením, ale interpretací neurčitých právních pojmů. Jak bylo uvedeno výše, žalovaná při interpretaci těchto neurčitých právních pojmů jejich význam a obsah z hlediska toho, zda pod ně lze subsumovat i posuzované části námitky podjatosti, neobjasnila, neboť srozumitelným způsobem nevysvětlila, v jakých výrazech a vyjádřeních námitky podjatosti spatřuje porušení požadavku „věcného“ (souvisí s věcí) a „střízlivého“ (souvisí s věcí i formou) projevu advokáta a tím náležitě nezdůvodnila porušení nejen etického, ale i zákonného požadavku nesnižovat důstojnost advokátního stavu (§ 17 zákona o advokacii, čl. 4 odst. 1 a 3 Pravidel profesionální etiky). Z tohoto důvodu tedy nelze ani posoudit, zda došlo k naplnění podmínek § 16 zákona o advokacii, tedy jaké a v čem konkrétně byly pokyny klientky žalobce v rozporu s právním nebo stavovským předpisem. *Vzhledem k tomu, že v napadeném rozhodnutí absentuje jednoznačný výklad použitých právních pojmů*, nelze zhodnotit žalovanou provedený výklad ustanovení etického kodexu s ohledem na žalobcem namítaný rozpor s praxí výkonu trestní obhajoby.

Žalovaná tedy v dalším řízení bude zejména povinna srozumitelně vysvětlit a odůvodnit (pokud opět shledá žalobce vinným za kárné provinění), v jakých skutkových částech námitky podjatosti znalce spatřuje kárné provinění, jaká ustanovení zákona či etického kodexu jimi žalobce porušil a v jaké míře závažnosti se tak stalo. V nyní posuzovaném případě lze požadavek na řádné odůvodnění rozhodnutí o kárném provinění mít na paměti tím spíše, že se v něm jedná jednak o porušení pravidel charakterizovaných obecnými etickými pojmy (*poctivé, čestné a slušné chování; věcný a střízlivý projev* atp.), které mohou mít při obhajobě v trestním řízení zcela jiný obsah, než jaký jim přisuzuje „veřejnost s průměrným právním a mravním vědomím“ (jak uvádí žalovaná ve vyjádření k žalobě), jednak o samotné vymezení mezí svobody projevu advokáta v trestním řízení. Při posuzování kárného provinění žalobce se tedy nelze pouze odvolávat na „všeobecnou známost“ či „historickou paměť“, ale je třeba za použití právních argumentů odůvodnit, jaké jeho jednání (projevy advokáta) bylo či nebylo při trestní obhajobě přípustné.

VI. Závěr

Městský soud v Praze tedy shrnuje, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné jak pro nesrozumitelnost, tak pro nedostatek důvodů, a proto napadené rozhodnutí postupem

podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. bez jednání zrušil a podle § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Ve druhém výroku tohoto rozsudku soud v souladu s § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. přiznal žalobci, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení. Náklady, které žalobci v řízení vznikly, spočívají v zaplaceném soudním poplatku ve výši 3.000,-Kč za podání žaloby a v nákladech právního zastoupení žalobce advokátem. Soud žalobci přiznal odměnu za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení; podání žaloby), přičemž odměna za jeden úkon právní služby činí dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, částku 3.100,- Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu]. Náklady právního zastoupení žalobce jsou dále tvořeny dvěma paušálními částkami ve výši 300,-Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho odměna o částku 1 428 Kč odpovídající dani, kterou je povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Odměna za zastupování tak činí 8 228 Kč. Celkovou částku nákladů řízení ve výši 11 228 Kč je žalovaná povinna zaplatit žalobci v přiměřené lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

V Praze dne 30. listopadu 2016

JUDr. Naděžda Řeháková, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Veronika Brunhoferová